

Decyzja Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych z dnia 24 czerwca 2005 r. dotycząca przetwarzania danych osobowych Skarżącej przez pracodawcę.

Warszawa, dnia 24 czerwca 2005 r.

GI-DEC-DS- 159/05

D E C Y Z J A

Na podstawie art. 104 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.) oraz art. 12 pkt 2 w związku z art. 23 ust. 1 pkt 2 oraz art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie skargi Pani AB, dotyczącej przetwarzania danych osobowych Skarżącej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, z siedzibą w Warszawie (...), Oddział w Białymstoku,

odmawiam uwzględnienia wniosku.

Uzasadnienie

Do Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wpłynęła skarga Pani AB, zwanej również Skarżącą, w sprawie udostępnienia jej danych osobowych zawartych w aktach osobowych Skarżącej osobom nieupoważnionym przez pracodawcę Skarżącej, tj. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Białymstoku, zwany dalej ZUS. Skarżąca w szczególności wskazała, że jej dane osobowe zawarte w jej aktach osobowych zostały udostępnione pracownikom Oddziału ZUS w Białymstoku – Pani BC i Pani DE. W ocenie Skarżącej ww. osoby sporządziły pisemną opinię na temat jej pracy w oparciu o znajdującą się w aktach osobowych Skarżącej opinię Koordynatora ds. Zarządzania Informacją ZUS Oddział w Białymstoku – Pani FG oraz Naczelnika Wydziału Rozliczeń Kont Płatników Składek Ubezpieczonych ZUS Oddział w Białymstoku – Pani HI. Skarżąca wskazała również, iż jej „akta osobowe były przedmiotem analizy przez inne osoby, lecz brak [jej] dowodów na piśmie”. Skarżąca zażądała jednocześnie przeprowadzenia postępowania kontrolnego w Oddziale ZUS w Białymstoku oraz skierowania do organów ścigania zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przez ZUS. Ponadto, w piśmie z dnia 15 maja 2005 r. Skarżąca zakwestionowała nie tylko

udostępnienie osobom nieupoważnionym przez ZUS jej danych osobowych, ale wskazała również na „przetwarzanie bez [jej] wiedzy i zgody »tzw. dokumentów« znajdujących się w [jej] aktach osobowych”.

W toku postępowania Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych ustalił, co następuje:

1. Pani BC, pełniąca funkcję Naczelnika Wydziału Koordynacji Obsługi Klientów Oddział ZUS w Białymstoku w dniu 7 maja 2004 r., jako przełożona Skarżącej, skierowała do Dyrektora ZUS oddział w Białymstoku wniosek o przejęcie Pani AB do dyspozycji służbowej. W uzasadnieniu ww. wniosku zawarta była opinia dotycząca Skarżącej.
2. Do przedmiotowego wniosku dołączono sporządzoną w dniu 6 maja 2004 r. opinię Pani DE – Kierownika Referatu ZUS, w którym pracowała Skarżąca.
3. W piśmie z dnia 8 lutego 2005 r. Pan JK – Wicedyrektor Departamentu Ochrony Informacji ZUS wyjaśnił, iż zarówno Pani BC, jak i Pani DE „nie korzystały z dostępu do danych osobowych zawartych w aktach osobowych Pani AB podczas formułowania opinii na temat jej pracy”. Do wyjaśnień dołączono oświadczenia Pani BC i Pani DE, w których zapewniły one, że opinię o pracy Skarżącej napisały w oparciu o własną ocenę i zawartość akt osobowych Skarżącej nie była im znana.
4. Niezależnie od powyższego, Pan JK poinformował, iż jako kierownicy komórek organizacyjnych w Oddziale ZUS Pani BC i Pani DE są upoważnione do wglądu w akta osobowe podległych im pracowników „w takim zakresie, w jakim wynika to z ich kompetencji do przedkładania dyrektorowi oddziału lub zastępcy dyrektora wniosków w sprawach kadrowych, które są określone w § 17 pkt 12 Regulaminu Organizacyjnego Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku”.
5. Ponadto, wgląd w akta osobowe Skarżącej miał, w związku z toczącym się postępowaniem sądowym, Dyrektor, radca prawny Oddziału ZUS w Białymstoku oraz inspektor Państwowej Inspekcji Pracy, a także Departament Spraw Pracowniczych, w związku z rozpatrywaniem złożonych przez Panią AB skarg.

Po zapoznaniu się z całością materiału dowodowego zebranego w sprawie Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zważył, co następuje.

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych jest organem uprawnionym do rozpatrywania spraw z zakresu ochrony danych osobowych i zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.) do jego kompetencji należy m.in.: kontrola zgodności przetwarzania danych z przepisami o ochronie danych osobowych oraz wydawanie decyzji administracyjnych i rozpatrywanie skarg w sprawach wykonywania przepisów o ochronie danych osobowych.

Zatem tylko w takim zakresie Generalny Inspektor jest uprawniony do podejmowania działań w sferze wzajemnych relacji między pracownikiem a pracodawcą. Pozostałe zagadnienia związane ze stosunkiem pracy są zastrzeżone wyłącznie do kompetencji sądów powszechnych.

Ustawa o ochronie danych osobowych, nakłada na administratora danych szereg obowiązków, których wypełnienie ma na celu zapewnienie właściwej ochrony przetwarzanych danych. Administrator danych, tj. w myśl art. 7 pkt 4 ustawy, podmiot (m. in. organy państwowe, organy samorządu terytorialnego oraz inne państwowe i komunalne jednostki organizacyjne), decydujący o celach i środkach przetwarzania danych, jest przede wszystkim zobowiązany do legitymowania się przynajmniej jedną z przesłanek przetwarzania, w tym udostępniania, danych określoną w art. 23 ust. 1 ustawy, co jest warunkiem generalnym legalności przetwarzania danych. Wskazane tam przesłanki należy traktować rozłącznie, tzn. w przypadku zaistnienia jednej z nich, zbędne jest wykazywanie posiadania pozostałych. W związku z powyższym oświadczenie zgody osoby, której dane dotyczą nie jest wyłączną przesłanką przetwarzania jej danych osobowych. Stosownie do treści art. 23 ust. 1 pkt. 2 ustawy o ochronie danych osobowych, przetwarzanie danych jest dopuszczalne, gdy jest to niezbędne do zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa. Na administratorze danych spoczywa również obowiązek zastosowania środków technicznych i organizacyjnych zapewniających ochronę przetwarzanych danych osobowych odpowiednią do zagrożeń oraz kategorii danych objętych ochroną, a w szczególności obowiązek zabezpieczenia tych danych przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym, zabranieniem przez osobę nieuprawnioną, przetwarzaniem z naruszeniem ustawy oraz zmianą, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem (art. 36 ust. 1 ustawy).

Prawa i obowiązki pracowników i pracodawców zostały określone w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.). Jednym z obowiązków pracodawcy jest prowadzenie dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz akt osobowych pracowników (art. 94 pkt 9a Kodeksu pracy). Szczegółowy sposób prowadzenia ww. dokumentacji reguluje rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia przez pracodawców dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracownika (Dz. U. Nr 62, poz. 286 ze zm.). Pracodawca ma m. in. obowiązek gromadzenia w aktach osobowych pracownika dokumentów dotyczących przebiegu zatrudnienia pracownika (§ 6 ust. 1 pkt 2 ww. rozporządzenia). Ponadto, w myśl art. 104 § 1 Kodeksu pracy, organizację i porządek pracy oraz związane z tym prawa i obowiązki pracodawcy i pracowników ustala regulamin pracy. Stosownie natomiast do § 58 pkt 4 Regulaminu Organizacyjnego ZUS, do kompetencji dyrektora oddziału należy w szczególności ustalanie kompetencji zastępców dyrektora, kierowników biur terenowych i zakresów działania osób kierujących komórkami organizacyjnymi oddziału oraz udzielanie dalszych pełnomocnictw w ramach udzielonego pełnomocnictwa. Do zadań

dyrektorów oddziałów ZUS należy również współpraca z komórkami organizacyjnymi Centrali (§ 58 pkt 14 a Regulaminu Organizacyjnego ZUS). Ponadto, zgodnie z § 17 pkt 12 b Regulaminu Organizacyjnego Oddziału ZUS w Białymstoku, do kompetencji kierowników komórek organizacyjnych Oddziału należy przedkładanie dyrektorowi Oddziału lub zastępcy dyrektora wniosków w sprawach dotyczących spraw kadrowych kierowanej komórki.

Z zebranego w przedmiotowej sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, iż wszystkie osoby, które miały dostęp do akt osobowych Skarżącej były osobami do tego upoważnionymi. Jak bowiem wskazał ZUS, wgląd w akta osobowe Skarżącej miał dyrektor Oddziału ZUS w Białymstoku, który jako osoba odpowiedzialna za zarządzanie kadrami był uprawniony do wglądu w akta osobowe podległych mu pracowników, w tym w akta osobowe Skarżącej. Jak wynika z dalszych wyjaśnień, w związku z toczącym się przed sądem postępowaniem pomiędzy Skarżącą a ZUS, do akt osobowych Skarżącej miał również dostęp radca prawny ZUS. Mając jednak na uwadze, że stosownie do art. 86 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.), która reguluje postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy, strony i ich organy lub przedstawiciele ustawowi mogą działać przez pełnomocników, oczywistym jest, iż radca prawny, jako pełnomocnik ZUS, mógł mieć wgląd w akta osobowe Skarżącej. Osobą uprawnioną do zapoznania się z danymi osobowymi Pani AB był również inspektor Państwowej Inspekcji Pracy, w myśl bowiem art. 19 b pkt 5 ustawy z dnia 6 marca 1981 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2001 r. Nr 124 poz. 1362), inspektor pracy ma prawo żądania od pracodawcy przedłożenia akt osobowych oraz dokumentów związanych z zatrudnianiem pracowników. Za w pełni uzasadnione należy także uznać działanie dyrektora Oddziału ZUS w Białymstoku polegające na udostępnieniu akt osobowych Skarżącej Departamentowi Spraw Pracowniczych, w związku z rozpatrywaniem przez ten Departament skarg Pani AB. Zgodne bowiem z § 58 pkt 14 a Regulaminu Organizacyjnego ZUS, dyrektor jest obowiązany do współpracy z komórkami organizacyjnymi Centrali.

Odnosząc się natomiast do zarzutu, jakoby Pani BC i Pani DE sporządzając opinię o pracy Skarżącej korzystały z danych zawartych w aktach osobowych Skarżącej, należy wskazać, iż brak jest podstaw do uznania go za zasadny. Zarówno bowiem Pani BC, jak i Pani DE złożyły oświadczenia, iż opracowały ww. opinię wyłącznie w oparciu o własne spostrzeżenia i analizę pracy wykonywanej przez Skarżącą. Powyższe potwierdzają również wyjaśnienia ZUS złożone w niniejszej sprawie.

Na marginesie dodać należy, że jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego, Pani BC i Pani DE, jako kierownicy komórek organizacyjnych ZUS, były zobowiązane, stosownie do treści § 17 pkt 12 b Regulaminu Organizacyjnego Oddziału ZUS w Białymstoku, do przedkładania dyrektorowi Oddziału wniosków w sprawach dotyczących spraw kadrowych podległych im pracowników. Zatem w zakresie, w jakim przedmiotowe sprawy

wymagają wglądu w akta osobowe pracowników, kierownicy komórek organizacyjnych ZUS są uprawnieni do wglądu w te akta.

W konsekwencji, w przedmiotowej sprawie brak jest jakiejkolwiek podstawy do stwierdzenia naruszenia przez ZUS przepisu art. 36 ust. 1 ustawy, bowiem z zebranego w niniejszej sprawie materiału dowodowego niezbicie wynika, że wszystkie osoby, które miały dostęp do akt osobowych Skarżącej, a więc również zawartych tam danych, były do tego upoważnione na podstawie obowiązujących przepisów prawa, a zatem spełniona została przesłanka przetwarzania danych określona w art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych.

Wskazać również trzeba, iż ZUS, jako pracodawca, jest zobowiązany przepisami prawa do gromadzenia w aktach osobowych pracownika dokumentów związanych z przebiegiem jego zatrudnienia. Nie jest zatem wymagana zgoda pracownika na przetwarzanie danych osobowych zawartych w ww. dokumentach, bowiem przesłanką przetwarzania ww. danych jest art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych.

Generalny Inspektor nie jest natomiast organem uprawnionym do badania i oceny zasadności gromadzenia określonych dokumentów w aktach osobowych Skarżącej oraz weryfikowania ich treści, albowiem powyższe nie mieści się w zakresie kompetencji organu ochrony danych osobowych wyznaczonych przepisami art. 12 ustawy o ochronie danych osobowych. Kwestia rodzaju dokumentów składających się na akta osobowe pracownika oraz ich zawartości powinna być rozpatrywana wyłącznie na gruncie prawa pracy przez właściwe do rozstrzygania tego typu spraw sądy powszechne, stosownie do art. 1 Kodeksu postępowania cywilnego.

W odniesieniu natomiast do wniosku Skarżącej dotyczącego przeprowadzenia czynności kontrolnych w siedzibie ZUS, podkreślenia wymaga, iż wprowadzie jednym z zadań Generalnego Inspektora jest przeprowadzanie kontroli odnośnie zgodności przetwarzania danych osobowych z przepisami ustawy, jednakże czynności te mogą zostać podjęte z urzędu, po otrzymaniu informacji o niezgodnym z prawem działaniu podmiotów przetwarzających dane osobowe i dokonaniu wstępnej oceny zasadności stawianych im zarzutów. Generalny Inspektor nie podejmuje jednak tego rodzaju działań na wniosek osoby składającej skargę do Biura GIODO. Dodatkowo, mając na uwadze, iż postępowanie wyjaśniające przeprowadzone w przedmiotowej sprawie nie wykazało naruszenia przez ZUS przepisów ustawy o ochronie danych osobowych, przeprowadzenie czynności kontrolnych w siedzibie ww. podmiotu należy uznać za nieuzasadnione.

Odnosząc się zaś do żądania Skarżącej dotyczącego skierowania zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przez ZUS, wskazać przede wszystkim trzeba, że przedmiotem postępowania przeprowadzonego przez Generalnego Inspektora w niniejszej sprawie było naruszenie przez ww. podmiot przepisów ustawy o ochronie danych osobowych. Stosownie

do przepisu art. 18 ust. 1 tej ustawy, w razie stwierdzenia naruszenia przepisów o ochronie danych osobowych, Generalny Inspektor z urzędu lub na wniosek osoby zainteresowanej nakazuje administratorowi danych, w drodze decyzji administracyjnej, przywrócić stan zgodny z prawem. W myśl natomiast art. 19 ustawy, w razie stwierdzenia, że działanie lub zaniechanie kierownika jednostki organizacyjnej, jej pracownika lub innej osoby fizycznej będącej administratorem danych wyczerpuje znamiona przestępstwa określonego w ustawie, Generalny Inspektor kieruje do organu powołanego do ścigania przestępstw zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, dołączając dowody dokumentujące podejrzenie.

W świetle powołanych przepisów ustawy, naruszenie przez administratora danych przepisów o ochronie danych osobowych może rodzić odpowiedzialność administracyjną administratora danych, prowadzącą do przywrócenia przez niego stanu zgodnego z prawem w procesie przetwarzania danych osobowych, oraz odpowiedzialność karną. Jednakże podkreślić należy, że z przepisu art. 18 ustawy wynika, iż w drodze decyzji administracyjnej Generalny Inspektor może rozstrzygnąć jedynie o odpowiedzialności administracyjnej administratora danych. Skierowanie przez Generalnego Inspektora zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa stanowi natomiast realizację jego ustawowych kompetencji, która odbywa się nie w drodze decyzji administracyjnej, a poprzez wystąpienie do organu właściwego do wszczęcia postępowania karnego w danej sprawie. Podkreślenia również wymaga, iż przepis art. 19 ustawy nie przewiduje roszczenia osoby, której dane dotyczą o wydanie przez Generalnego Inspektora zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa.

Zasadność powyższego stanowiska Generalnego Inspektora znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego. W szczególności, w wyroku z dnia 19 listopada 2001 r. (sygn. akt II S.A. 2702/00), NSA stwierdził, iż „osoba dochodząca ochrony swych praw w trybie ustawy o ochronie danych osobowych nie jest podmiotem postępowania obliczonego na wydanie decyzji o zawiadomieniu stosownego organu o przestępstwie w zakresie przetwarzania danych osobowych i nie może się tego domagać od GODO w administracyjnoprawnych formach tego postępowania. Przepis art. 19 nie daje bowiem stronie roszczenia w tym względzie”.

Niezależnie od powyższego wskazać trzeba, że przepisy karne ustawy o ochronie danych osobowych stanowią, iż kto administrując zbiorem danych lub będąc obowiązany do ochrony danych osobowych udostępnia je lub umożliwia dostęp do nich osobom nieupoważnionym, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2 (art. 51 ust. 1 ustawy). W świetle powołanego przepisu, brak jest podstaw do skierowania do prokuratury, o co wnioskowała Skarżąca, zawiadomienia o popełnieniu przez ZUS przestępstwa określonego w art. 51 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych, ponieważ jego działanie – jako mające podstawę w przepisach prawa - nie wypełniło znamion czynu określonego w tym przepisie.

W tym stanie faktycznym i prawnym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych rozstrzygnął, jak w sentencji.

Decyzja niniejsza jest ostateczna. Na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych stronie niezadowolonej z niniejszej decyzji przysługuje, w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia, prawo złożenia do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy (adres: Biuro Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa).